

ТРИЗУБ - REVUE HEVDOMADAIRE - **TRIDENT**
UKRAINIENNE

Число 17-18 (567-8) Рік вид. XIII. 2 травня 1937 р. Ціна 1 фр.50. Prix 1 fr.50.

ХРИСТОС ВОСКРЕС!

*Всіх співробітників, прихильників і
читальників, на Україні і в розсіянні,*

з Великоднем вітає

Редакція „ТРИЗУБА“

Париж, неділя, 2 травня 1937 року.

Тому, хто з обов'язку чи з зацікавлення стежить регулярно за чужими газетами, помітне останнім часом велике оживлення зацікавлення світової преси українською справою. Нам не раз доводилося відмічати ґрунтовні статті в часописах англійських, німецьких, італійських. Купи впрост на редакційному столі газетних витінок з звістками докладнішими й дрібнішими про наш національно-державний рух, про становище на окупованій Москвою Україні й на інших українських землях, про нашу боротьбу за визволення й самостійність, витінок, що їх постачають органи ріжних країн — великих і малих — свідчать про це виразно.

Та до останнього часу французька преса в цьому відношенні попасала задні, не виявляючи особливої уваги до нашої справи й належного її зрозуміння, за де-якими, звісно, щасливими винятками.

У цьому числі «Тризуба» наводимо два факти цього порядку — з ріжних часописів, ріжного змісту й ріжного характеру.

Не можна, само собою, через те говорити про загальну зміну французької публічної опінії, але виступи, вище означені, все-ж, безперечно, явище до певної міри симптоматичне, й їх слід одмітити.

По перше тому, що вони особливо характерні й надто яскраво проступають на несприятливому тлі сучасних настроїв у Франції, настроїв, які в значній мірі йдуть в орбіті новітнього русофільства й творяться під впливом союзу з Москвою.

А по-друге тому, що вони показують, яке значіння має послідовна й систематична пропаганда наших ідей на чужині, як багато важить більше як десятилітнє існування в Парижі «Тризуба», які наслідки дає непереривна праця нашої пресової служби й використання кожної нагоди на міжнародньому форумі, щоб ознаямити світ з нашою метою, нашою діяльністю й роз'яснити роллю і місце України незалежної в сім'ї вільних націй.

ВСЕУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ КОНГРЕС 1917 р.

Початок війни 1914 р. позначився в Росії виявами ура-патріотичних настроїв серед російського громадянства та адміністративними переслідуваннями й карами тих, хто таких настроїв не виявляв або з інших причин був підозрілим в очах російської охорони. На українців і на українські організації впали перші громи переслідувань: організації було закрито, пресу припинено, пішли арешти, висилки то-що. Як свідчать опубліковані О. Гермайзе секретні документи департаменту поліції з р. 1916 на українців і український рух царське правительство готувало ще більші скорпіони та цьому перешкодила революція 1917 р.

На передодні революції в Києві існувала тільки одна політична організація загального значіння — Рада Т-ва Українських Поступовців (ТУП). Їй то й припала поважна роль ініціативного органу, що, поповнений делегатами від воскреслих за перших днів революції партійних і громадських організацій, перебрав національний провід у Києві під назвою «Української Центральної Ради». З актів діяльності цієї першої Української Центральної Ради найбільше значіння мали: відозва до «Народу Українського» з 5-17 березня 1917 р., організація маніфестації в Києві 19.III/1. IV та скликання Всеукраїнського Національного Конгресу 6-8/19-21 квітня 1917 р.

Відозва Української Центр. Ради, в якій вона зверталась до Українського Народу, як до «Хазяїна Української Землі» та закликала його до вільного, творчого життя, до організованої праці, дала важливі наслідки: вона причинилась до повстання численних українських організацій всюди, де-тільки проживали українці.

Українська маніфестація в Києві наочно показала доцільність першого заклику Центр. Ради. В такому центрі чорносотенства й україножерства, яким став Київ на початку війни, маніфестація 19. III притягла у свої ряди більш як 100.000 людей, цілі відділи озброєних вояків-українців, студентів і шкільну молодь, урядовців, робітників, селян, міщан, інтелігенцію. Такої грандіозної української маніфестації Київ ще не бачив. На українців вона зробила незабутнє вражіння «воскресення» вільної Української Нації. Молодше покоління робило тоді свої перші кроки на шляху свідомої національної діяльності, а люди старшого покоління плакали сльозами безмірної радості... Перед моїми очима й досі, як жива, стоїть стареча постать бл. п. Ореста Ів. Левицького. Здибав я його біля оперного театру, на розі Фундуклеївської та Володимирської вул. Він дивився на маніфестаційний провід, що проходив перед ним з Володимирської вул., звертаючи на Фундуклеївську в напрямі до Хрещатика. Щасливе обличчя його змочене сльозами і він голосно промовляв:

«Нині одпушаси...» Не менше вражіння, тільки вже іншого порядку, зробила ця маніфестація на чужеродні київської кола; не кажу вже про чорносотенців, але й російська та російсько-жидівська «демократія» була заскочена імпазантністю національного вияву українців: перелякани жидівські соціалістичні організації рішуче вимагали від російських соціалістів негайного скликання міжпартійної конференції усіх соціалістичних організацій України, щоб обміркувати справу про «сепаратистическія стремленія Укр. Ц. Ради».

Та найбільше значіння для української революції мав Всекраїнський Національний Конгрес, який Укр. Центр. Рада скликала на 6-8/19-21 квітня 1917 р. В оголошенні, надрукованому в українських часописах, («Нова Рада», ч. 2 з 28 березня), Ц. Рада закликала всі політичні, культурні й професійні організації, робітників, селян, вояків, духовенство, урядовців, молодь; села, міста й повіти цілої України, що «приймають домагання широкої національно-культурної автономії України і всієї повноти політичного й культурного українського життя», вислати своїх представників на Всеукраїнський З'їзд у Києві на 6-8 квітня. Організації, що мають до 50-ти членів, вишлють по 1-му делегатові з правом голосу, що мають 100 членів — 2-х делегатів, по-над 100 до 200 — 3-х делегатів, по-над 200 до 300 — 4-х дел., по-над 300 — 5 делегатів. Крім того Управи чи Комітети союзних організацій вишлють по 1-му делегатові. Присутніми на Конгресі без права голоса можуть бути всі організовані українці на підставі своїх легітимацій.

Укр. Центр. Рада виробила й оголосила таку програму Конгресу: 1-ий день, 6. IV, від 1-ої год. дня до 11-ої ночі: Відкриття Конгресу. Вибори Президії. Реферати: 1) Д. Дорошенка: Державне право й федеративні змагання на Україні. 2) О. Шульгина: Федералізм та домагання демократичної російської республіки; 3) Ф. Матушевського: Права національних меншостей та їх забезпечення. Резолюції.

11-й день, 7. IV, від 11-ти до 3-х год. дня і від 6-ти до 11-ти вечера. Привітання й депутації. Реферати: 1) М. Ткаченка: Основні підстави організації автономії України; 2) Ф. Крижанівського: Способи і порядок утворення автономії України; 3) Валентина Садовського: Територія автономної України; 4) П. Понятенка: Заступництво інтересів національних меншостей. Резолюції. III-й день, 8. IV, від 11-ти годин. Організація Української Центральної Ради і вибори до неї. Закриття Конгресу.

Для Конгресу було вибрано найбільшу і найкращу залю Києва — в домі Купецького Клубу, на Царській площі. Заля була добре відома українцям, бо в ній, звичайно, влаштовув концерти М. В. Лисенко. Роскішна, біла, двохищверхова заля з мармуровими колонами з великим, навколо зали балконом, з бічними, гарними салонами була щерть заповнена

6 квітня незвичкою для залі публікою, але такою ж шумливою й радісною, як в день Лисенкового концерту. В масі люду переважали прості вбрання й селянські свитки. На Конгрес прибуло біля 900 делегатів з мандатами з усіх кінців України, від більших українських колоній в Росії, від вояків з фронту та від матросів Балтійського й Чорноморського флоту. Крім делегатів було ще кілька сот членів українських організацій, так що набралось з півтори тисячі людей.

На естраді, з лівого боку — удекорований великий портрет Шевченка: ніби сам Геній наш в задумливій позі пророчим оком снідкує за тим, як сини України «людьми стали» та як вони роблять перші кроки на шляху відродження... Конгрес розпочався вибором Президії: на Голову Конгресу обрано нащадка запорозьких козаків — Ерастова; далі до Президії обирають: делегатів від Петроградських вояків — Гайдара й Авдієнка, від вояків Київського гарнізону — полк. Глинського й козака Колоса: від селян — С. Ефремова і Х. Барановського, від робітників — В. Винниченка, від інтелігенції — О. Лотоцького і Ф. Штейнгеля, від духовенства — о. Погорілка, від Чорноморського флоту — матроса Пелишенка. До почесної Президії запрошуються: О. І. Левицький та письменниця Марія Грінченкова. На почесного Голову Конгресу обирається проф. М. С. Грушевський. Появу його на президентському місці Конгрес зустрічає, стоячи, могутніми оплесками й проголошенням «Слави батькові Грушевському».

Грушевський виголошує вступну промову, після якої Конгрес співом «Вічної пам'яті» вшановує всіх поляглих за волю України. Потім Д. Дорошенко, О. Шулгин і Ф. Матушевський виголошують реферати, які Конгрес уважно слухає. Значна частина делегатів вперше чує про такі речі, як автономія, федерація, демократична республіка, національні меншості. Не дивлячись на це, увага, старання зрозуміти ці нові речі та оцінити їх, нарешті, якісь таємні сили української душі допомагають що новину збагнути, зрозуміти, запам'ятати й при нагоді використати (наприклад на Краєвому З'їзді рад робітничих, салдацьких і селянських депутатів, що відбувся у Києві, 6. V., українці, в більшості селяне, на проголошення: «хай живе демократична російська республіка!», додавали: «хай живе федерація республіка!»)

Після докладів відбулись дебати й прийнято резолюції; перший день Конгресу закінчився в спокійній, діловій атмосфері.

Другий день, 7 квітня, розпочався промовою Грушевського, в якій він зробив підсумок працям першого дня й торкнувся порядку другого дня; порядок було змінено в той спосіб, що першою точкою поставлено зачитання рефератів, потім привітання від неукраїнських організацій і установ і на кінець дня поставлено привітання від українських організацій та резолюції по докладам.

Другого дня на Конгрес прибули два делегати від Крон-

штадтських моряків-українців: військовий лікар — Крупський та матрос — Чоловський. Конгрес зустрів їх гучними оплесками, але коли Крупський, ступивши на естраду, надів кашкета і став на позір перед портретом Шевченка, віддаючи йому військову пошану, то Конгрес як один чоловік, захоплений несподіванкою, і сам став на позір, а по хвилі пошани, влаштував Крупському грандіозну овацію. Обох представників було обрано до Президії Конгресу.

Потім Конгрес вислухав реферати: М. Ткаченка, Ф. Крижанівського, В. Садовського і П. Понятенка. Далі на чергу дня прийшло заслухання привітань від неукраїнських організацій та установ. Тут знов настрої Конгресу піднявся до ентузіастичних виявів радості й задоволення, особливо у селян. Вони побачили й почули таке, від чого їх селянське серце наповнилось гордощами, що вони належать до великої, вільної Нації, якій прийшли віддати пошану представники найвищої влади: Київський Губерніяльний Комисар Суковкин, що заступав Тимчасовий російський уряд, вітав Конгрес словами: «Нехай живе Вільна Україна вкупі з вільною Росією!» Далі склали привіт — д-р Страдомський, Голова Київського Виконавчого Комітету, Королів від Губ. виконавчого Комітету, Д. Григорович-Барський від рос. партії к.-д., полк. Матушевич від Київської залоги, адв. Вондрак від Чеських дружин, І. Франц від Чеського Союзу, і баг. інших. Промовців зустрічали оплесками, виголошенням «Слави», надто тих, що промовляли українською мовою, а таких було не мало, бо ж здебільшого були це українці, тільки в той час ще репрезентували загально російські установи чи організації.

Ранішня частина другого дня закінчилась прийняттям резолюцій. Всього по 7-ми рефератам було прийнято 5 основних резолюцій політичних і кільки організаційного значіння. В першій резолюції Конгрес, посилаючись на історичні традиції й сучасні потреби українського народу, проголошував, що тільки національно-територіяльна автономія України в стані забезпечити потреби українського народу й інших народів, що живуть на українській землі. В другій проголошувалось, що єдиною відповідною формою майбутнього державного ладу для Росії має бути федеративна демократична республіка. В третій, визнаючи за російськими установчими зборами право санкції нового устрою російської республіки, Конгрес проголошував, що до скликання установчих зборів «прихильники нового ладу на Україні мають, по згоді з національними меншостями, творити неодкладно основи автономного життя України». В четвертій Конгрес визнавав необхідність організації Кривої Ради з представників українських областей, міст, народів і громадських верств. Нарешті, в п'ятій, базуючись на праві всіх народів на «самоопреділення», Конгрес проголосив, що: а) кордони між державами повинні бути встановлені згідно з волею прикордонного населення, і б) для

забезпечення цього мають взяти участь в мировій конференції, крім воюючих держав і представники тих народів, на території яких відбувається війна, в тому числі й представники України». В наступних резолюціях було постановлено тако-ж домагання про негайне звільнення й поворот до рідного краю арештованих і депортованих українців-галичан.

Вечірнє засідання цього дня розпочалось прийняттям привітань від українських організацій та зачитанням більше 300 надісланих привітань. Вітали Конгрес представники місцевих київських організацій, а присутні на Конгресі делегати з інших міст України й Росії виголошували привезені привітання від організацій, що послали їх на Конгрес. Особливу увагу викликав виступ єпископа Дмитрія, який вітав Конгрес рідною українською мовою: «Мене ніхто не вибрав і ніхто не уповноважував, сказав він, мене послало сюди щире серце, що дала мені Мати-Україна». Закінчив він своє привітання так: «Хай Вашу працю Бог благословляє, добро вам посилає і з вами вік живе!» До сліз зворушила всіх тепла, щира промова достойного представника церкви, його Конгрес провадив оваціями на пропозицію йому місце почесного товариша голови Конгресу. Прийняттям привітань закінчився другий день Конгресу.

Третій день Конгресу, 8. IV, пройшов під гаслом виборів до У. Ц. Ради. Відкриваючи збори, М. Грушевський подав на обговорення план переведення виборів. Представництво встановлювалось за такою нормою: губернії — київська, волинська, подільська, херсонська, катеринославська, полтавська й харківська мають кожна по 4 представники, разом — 28; Чернігівщина, Таврія, Кубань і Холмщина — по три представники, інші губернії — по одному; міста: Київ, Харків, Катеринослав і Оdesa — по 2; від українських колоній Петрограду й Москви — по 2; — від культурно-просвітних і громадських організацій м. Києва — 12 представників; від політичних партій: автономістів-федералістів — 5, с.-р.-ів — 3, с.-д.-ків — 1, р.-д.-ків — 3, самостійників — 1 і т. д. Всього намічено обрати на Конгресі — 150 членів Укр. Ц. Ради. Крім того Ц. Раді надано право кооптувати ще 15 відс. свого складу, сюди зараховано й представників від національних меншостей.

Конгрес прийняв запропонований план і приступив до виборів. Таємним голосуванням на Голову У. Ц. Ради майже одностайно було обрано проф. М. С. Грушевського. На заступників Голови явним голосуванням обрано В. Винниченка та С. Єфремова. Кожні вибори Конгрес зустрів оваціями. М. Грушевський і В. Винниченко виступали й дякували за обрання. Але С. Єфремова під час виборів в залі не було, провінційальні делегати його не знали в обличчя, з промовою він не виступив і тому Конгрес зажадав, щоб Єфремова було покликано на засідання. Поїхали посланці й знайшли Єфремова в редакції «Нової Ради» за працею.

Через ½ години Єфремов став перед Конгресом, його те-ж привітали «Славою» й оваціями.

По обіді, о 3-й годині почалися вибори членів Ц. Ради. Вибори переводились так, що кожна виборча одиниця: губернія, місто, партія, організація чи група організацій, розподіяла належні їй мандати між своїми делегатами і подавала про це відомості до Президії. Цілий Конгрес розбився на більші чи менші групи в різних кутках зали і в бічних кімнатах. Легко було перевести вибори в партіях та установах; трудніше — в збірних організаціях, таких, як кооперація цілої України, учителі, студенти, просвітні та інші організації Києва, то-що. Тут вже потрібно було обговорити спосіб розподілу мандатів між окремими групами чи організаціями. А ще тяжче було перевести вибори по губерніях, представниками яких в більшості були селяни. Тут, коли висовувалась кандидатура інтелігента, якого не знали особисто, виборщики вимагали, щоб такий кандидат ставав перед ними й подавав свою біографію та політичне «яко віруєшш». Селяни дуже уважно поставились до виборів, вони то й вимагали декларації від кандидатів, а, вислухавши кандидата, просили його одійти й радились між собою. Траплялось так, що кандидат по кільки разів мусив робити декларацію перед селянами і все таки не діставав більшості. В де-яких випадках вибори було переведено тимчасово з правом змінити делегатів пізніше (наприклад, вибори від студентства пізніше було змінено й послано до Ц. Ради не тих делегатів, що було обрано на Конгресі).

Після закінчення виборів по групам, список обраних членів Ц. Ради було оголошено й затверджено. Крім голови й двох заступників на Конгресі було обрано 115 членів У. Ц. Ради. Список членів Ц. Ради першого вибору надруковано в т. I Історії України Д. Дорошенка (ст. 69-70).

Співом «Заповіту» та проголошенням «Слави» закінчився Всеукраїнський Національний Конгрес у Києві у вечері 8/21 квітня 1917 р.

* * *

Значіння Всеукраїнського Національного Конгресу з історично-правного погляду далеко перейшло межі, призначені йому впорядчиками. В одній з резолюцій Конгресу говорилося про «невідкладну потребу організації К о а с в о ї Р а д и України з представників областей і міст, народів і громадських верств», при чому ініціативу утворення такої Краєвої Ради мала взяти на себе Центральна Рада. Отже Краєва Рада мислилась, як окремий і вищий за Центральну Раду орган. Тим часом виїшло так, що Краєвою Радою стала сама Центральна Рада, та її то на короткий час, бо після проголошення III-го Універсалу Центральна Рада перетворилась у верховний законодавчий орган Української Народньої Республіки, у її Парламент. А раз обраний Націо-

нальним Конгресом орган — Центральна Рада — перетворився в Парламент України, то цим самим Національний Конгрес піднісся на рівень перших Установчих Зборів, так само, як пізніше Трудовий Конгрес 1919 р. набрав значіння Установчих Зборів Соборної України. То був час революції, а за революції значіння має чин, а не додержання формальних принципів.

Не менше значіння мав Національний Конгрес і з погляду організаційного. Він дав наказ Українському Народу організуватись і провадити всюди підготовчу працю до здійснення автономії України. Цей наказ почули на цілій Українській Землі, дійшов він до найдаальших країн Росії й закордону. Надії всіх українців було звернуто до Києва, до Центральної Ради; сюди з'їздилися люди з різних кінців, тут одбувались найчисленніші з'їзди: селян, воєнків, вчителів, кооператорів, правників та инш. Але й на місцях всюди виникали числені організації, які у себе вдома творили організаційне життя.

Але найбільше значіння Національного Конгресу було в тому, що Конгрес виявив організовану волю Українського Народу після довгого примусового мовчання. В історичному аспекті взявши, Національний Конгрес можна прирівняти до Зборів, що були скликані гетьманом К. Розумовським у Глухові в-осени р. 1763. З огляду на централістичну політику цариці Катерини II, яку вона почала запроваджувати з перших же днів свого, нелегальним способом добутого, царювання, на Глухівських Зборах було виготовлено петицію до цариці; в петиції нагадувалось цариці про «всему міру извѣстное обстоятельство», що Український Народ не було завоєвано, а що він «добробільно, на підставі договорів» прийняв протекцію московського царя, та прохалося, щоб всі права, привілеї, вольності й звичаї «въ вѣчныя времена содержимы и сохраняемы были безъ всякаго нарушенія и въ такомъ точно разумѣнии и силѣ, какъ оныя написаны и заключены». Це — були головні «просьбы и нужды», про задоволення яких «никто спрavedливѣе просить не можетъ, какъ вольный, но вольностями не пользующійся» Український Народ. Кількома роками пізніше, вже після скасування гетьманства й автономії України, ще раз, і то вже в останнє, пролунав голос Українського Народу, але вже не на організованих зборах, а в наказах і заявах поодиноких депутатів, висланих до Катерининської Комісії «Нового Уложенія» року 1767, де тако-ж було поставлено вимоги непорушного збереження прав і вольностей, на яких «Богдан Хмельницький з цілим Малоросійською Нацією корпусом під Московську державу приступив».

З того часу минуло рівно 150 літ і на Конгресі у Києві,

р. 1917 знов залунав голос Українського Народу, що ставив до російського правительства вимоги національно-персональної автономії України, вимоги історично й правно цілком оправдані.

Тепер, після того, як ми пережили вже проголошення повної самостійности Української Народньої Республіки та приймали участь в самостійному житті незалежної Української Держави, вимоги національно-територіяльної автономії в складі російської республіки здаються нам занадто скромними й обмежними. Але не треба спускати з ока того, що ці вимоги були сполучені з вимогою перебудови Росії на основах федерації. Федеративний же лад державний згорі не дається; основа правдивої федерації міститься у взаємному договорі рівних з рівними і вільних з вільними, самостійних державних одиниць, які умовно переносять певну частину своєї суверенности на збірний державний організм і його федеративну владу. Всякий інший спосіб утворення федерації веде тільки до псевдофедерації, зразком якої є тепер СССР. Таким чином, коли Український Народ на Національному Конгресі р. 1917 висловився за національно-територіяльну автономію України в складі Російської федеративної республіки, то цей акт треба оцінювати, як виявлення волі суверенного і самостійного народу.

Не можна сказати, щоб так розуміли виявлення волі нашого народу учасники Конгресу; принаймні у винесених резолюціях згадувалось ще й про російські установчі збори й визнавалось за ними право санкції федеративного ладу, хоч російські установчі збори могли, в дійсності, санкціонувати тільки те, що мало бути ухвалено спочатку на українських установчих зборах. Повне розуміння питання про федерацію прийшло пізніше, після III Універсалу, який визнав необхідність попереднього скликання українських установчих зборів та санкції ними державного ладу самостійної України, яка мала з іншими самостійними державами творити в майбутньому на основі взаємної згоди Російську федеративну республіку.

Та в той час Росія не прийняла поданої Україною руки згоди, а в майбутньому такого випадку вже не трапиться.

Андрій Яковлів.

Кожен українець повинен спричинитися до будови пам'ятника Симонові Петлюрі — Української Бібліотеки Його імені в Парижі. Під час жалібних академій в день річниці Його смерті та на панахидах за спокій Його душі влаштовуйте збірки на той Йому пам'ятник.

Яких два місяці тому з'явилися в німецькій пресі статті, що прихильно і зі зрозумінням висвітлювали справу України, а тако-ж Грузії і т.д. Українська преса й громадська думка з втіхою і признанням привітали цей великого значіння факт. Та проте все-ж такі ствердити треба, що на нього треба було чекати... аж чотири роки по приході до влади Фюрера.

Сьогоднішні події в совітах є досить симптоматичні: як що завтра на місце совітського уряду засяде в Москві якийсь «руській Наполеон», або навіть той самий Сталін одмовиться від попірання Ш-го Інтернаціоналу та змінить московсько-комуністичну вивіску на дверях Кремля на вивіску московсько-націоналістичну, — то чи не задовольться цим багато з сьогоднішніх антимосковських держав, уважаючи, що головне завдання — повалення большевизму — здійснено? В той спосіб інтереси України й інших поневолених народів були би ще раз занедбані. Москва могла б і надалі панюшитися на нашій землі, а чужоземні держави святкували би факт знищення «большевицької небезпеки».

Тому завдання усіх українців, у їх діяльності серед чужинців, є довести спільність московського імперіялізму з «комуністичною небезпекою», а тим самим прищепити ідею кінчености розподілу Росії. Правда, багато вже зроблено в цьому напрямкові. Праця українських закордонних представництв, а в першу чергу акція уряду УНР на міжнародньому терені дали свої результати і, в порівнанні з роками 1919-20, можна констатувати великий поступ. Проте сьогоднішні нове посилення такої акції є більш потрібне, ніж коли будь. Аргументів, якими мала би послуговуватися українська пропаганда, не бракує. Не маємо претензії вичерпати цю тему, хочемо тільки подати побіжно де-які найбільш маркантні моменти.

Давня Російська імперія була завжди загрозою миру, невпинно стремлячи до поширення своєї і без того колосальної та економічно й культурно занедбаної території. Цілий ряд держав постійно відчував загрозу непогамованого московського імперіялізму. Нині большевики гідно продовжують ту саму політику з тою тільки різницею, що мають у своєму розпорядженні значно потужніші засоби. Бо коли царська Росія, зі своїми гаслами панславизму й православія чи використанням релігійних і племенних антагонізмів на кордонах Індостану мала, порівнююче, обмежене поле для своєї «діяльності», то совітський союз, «визволяючи» всевітній пролетаріат, може поширити розкладову акцію на цілий світ, в цілях все тої ж московської експанзії. Московський нарід не тільки приїняв без протесту большевицький режим, але створив для нього необхідну базу людського резервуару, став його опорою. Легенда про «поневолення» москвинів большевиками зникає сама собою, коли пригадати, що білі московські генерали мали в своїх арміях лише колишнє царське офіцєрство і урядництво та задурених «малоросів» з козаків та різних не-московських народів: московських селян і робітників там не було. Україна й інші поневолені країни довго воювали з червоними москвинами, а потім були театрами невпинних всенародніх повстань. Нічого подібного серед москвинів. Навпаки: активна підтримка нового режиму на початку, а потім, після Ярославля і Кронштадта, жадних повстань, навіть жадного поважного спротиву, бо-ж і тепер на Соловки, коли й попадають москвини, то лише за кримінальні, а не «політичні» провини. І немає нічого дивного в тому, що москвини стали опорою комуністичного режиму. Цей режим не мав у собі нічого для них страшного. Не страшними були економічно-соціалні експерименти в роді «колективізації», бо ж вони вже знали перед тим колективну форму володіння: «мір». Не страшним було нищення родини, бо ж москвини не мали властиво родини в європейському розумінні цього слова, але скоріше якесь примітивне «співжиття» з дивовижними й деспотичними прерогативами найстаршого члена. Не страшними були переслідування релігії, бо московський нарід зі своїми численними, часом огидними, сектами, з ріжними віруваннями і забобонами, не мав властиво усталеного й міцного релігійного почуття. Приїняв він спокійно і деспотичний характер цього ре-

жиму, бо мав у собі завжди монгольську рабську психіку й потребу горитися якійсь деспотії (деспотії, а не диктатурі, бо між ними двома поняттями є, на нашу думку, велика різниця): на місце царя прийшов Ленін, потім Сталін, на місце Охранки — Г. П. У., і все залишилося в порядку. Москвини — цей парід незгаслих ще монгольсько-кочовничих інстинктів та по своїй суті нехристиянський — підсвідомо стремлять до підбою інших народів та до їх гноблення: рабська психіка, приймаючи покірно деспотію над собою, викликає кочіє й бажання гнітити в свою чергу когось іншого. Ці інстинкти дістали від большевиків повне задоволення: на початку московські маси були роз'юшені перспективою втрати своїх «рабів» — повоєдених націй, що кинуло їх в ряди червоної армії; пізніше москвинам відведене місце пануючого й експлуатуючого народу в совієтськй Союзі. Нова совієтсько-московська еліта, яка не забула ідей московського месіанізму (народ — «богоносець»), впивалася новими блискучими горизонтами, що розгорталися перед московським імперіялізмом: Москва — столиця світового пролетаріату, московська мова і культура — мова і культура грядучої світової совієтської імперії, московський парід — передовий парід світової революції. Ніколи і ніхто перед тим не підніє до такої височини претензії московського імперіялізму.

Безумовно, москвини є не тільки співвинними, але вони є творцями совієтського Союзу та стимуляторами й підпорою інтернаціонального большевизму, найсильнішого й найгіршого засобу московської імперіялістичної політики. Найяскравішим доказом цього є становище великої частини «білої» московської еміграції (напр., група Мілюкова), яка явно висловлюється за совітами, як за московською «єдиною і невідчужою» батьківщиною та новітньою реалізацією потужности російської імперії.

Нинішній інтернаціональний большевизм, репрезентований Комінтерном, має в собі дві складові частини: інтернаціональні комуністичні організації, яких виключним завданням є викликати світову революцію, та московсько-совієтська держава, що використовує перші в цілях чисто московського імперіялізму. Ця друга частина має преобладаюче значіння, бо це вона, себ-то Москва, посідає потрібні для пропаганди матеріальні і технічні засоби. Останні події в совітах (випищування «старих большевиків»), є, на нашу думку, у великій мірі викликані певним автогонізмом, що повстав по-між прихильниками інтегрального інтернаціонального комунізму (серед яких не аби-яку роль відіграють елементи жидівські) та новітніми московськими націоналістами. Цей московський націоналізм приходить уже не тільки фактично, але й формально до голосу в совієтському Союзі і для нього часом не зовсім зрозумілими є «інтернаціональні» гасла совієтсько-московського проводу, бо ж до світової революції вони поки-що не привели, натомість створюють все-жтаки деякі незручності для проявів суто-московського патріотизму в межах совієтської імперії. Тому Сталін, бажачи погодити ці дві тенденції серед своїх підданих, робить уступки сильніший: не покидаючи Комінтерну, він кидає на пастку агресивного московського націоналізму Зінов'єва, Радека і Ко (які хоч би з огляду на їх жидівське походження були найвидатнішими представниками «інтернаціональної» тенденції) та започатковує ерзальтацію чисте московського патріотизму: дитирамби на адресу «великого руссакого народа», реабілітація Пушкіна та опери «Жизнь за царя» і т. д., і т. д.

Нам здається, що Сталінові або якомусь його наступникові вдасться, ще на де-який час принаймні, переконати наростаючий московський націоналізм, що аргументу «світової революції», як загато цінного засобу в зовнішній політиці, покидати не варто, та заспокоїти вимоги московського патріотизму, амбіцією бути «передовим народом світу». Тому тісний зв'язок по-між Комінтерном і Москвою буде ще певно довгий час існувати. І це мусить використати українська пропаганда, доводячи всім загрозеним комунізмом державам, що єдиним засобом знищення «комуністичної небезпеки» є знищення її джерела, себ-то Москви. Єдиним же

засобом успішної боротьби проти Москви є понертя визвольницьких змагань поневолених Московію націй, які єдино провадили і провадять боротьбу проти Москви в середні совієтського Союзу.

Але як-щоби Москва дійсно рішлася розпроцатися хвилево чи навіть на завжди в Комінтерном, то і тоді загроза традиційного московського імперіялізму не перестала би тяжіти над цілим світом. Знову би з'явилися (і вже з'являються) старі панславизм і православіє, або були би винайдені якісь інші «геніяльні» аргументи для «оправдання» московської експансії. «Единая і неділимая» не перестане ніколи панувати над Чорним морем, стреміти до захоплення Дарданелів й завяття домінуючого становища в Середземному морі, не перестане пророблювати свої інтриги на Балканах та в Середній Європі, не забуде свого колишнього становища на Балтиці та свого панування над «Півнісьлявським краєм»; а тако-ж не залишить розкладової акції в Хінах та в азійських колоніях Англії. Тому для таких держав, як Англія Італія, Японія, Німеччина, Польща, Туреччина, держав балтійських і балканських та де-яких держав Середньої Європи, — для них удержання Російської імперії «єдиної и неділимой» було би і надалі постійною загрозою їх державно-національного існування. Навіть інші держави, які ніби зацікавлені лише в знищенню червоної Москви, як осередка інтернаціональної большевицької пропаганди, мали би певну користь в розподілі Росії. Бо всі ці держави бажають встановлення нормальних міжнародних відносин, що є неможливим, поки Москва буде загрожувати цілому ряду своїх безпосередніх сусідів. Те саме можна сказати й про стабілізацію економічних відносин. Як що слушним є твердження, що большевицька Москва є одним з найголовніших джерел світової економічної кризи (*), то не менш правдивим є, що побольшевицька єдина Росія тако-ж перешкождала би нормалізації та встановленню необхідної економічної рівноваги. Бо, користуючись з експлуатованих багатств поневолених націй, вона мала би можливість продовжувати свою демпінгову політику та, з міркувань московської «рації стану», перешкождала би нормальному вимінові капіталів і продуктів по-між чужеземними державами і націями нею поневоленими.

Єдиний вихід — спасенний для нас, але тако-ж корисний для цілого ряду чужеземних держав — є розподіл Росії та повстання самостійної України й інших держав не-московських народів. Конечність цього мусимо певнишно доводити чужеземним заінтересованим чинникам.

* * *

Проте труднощі зовнішнього характеру не будуть найбільшими в нашій боротьбі за визволення. Бо, на нашу думку, рішаючим чинником будуть насамперед власні сили нашого народу. Як прихильними не були би до нас чужинці, ми ніколи не досягнемо нашої мети, коли самі не зможемо успішно провадити боротьбу. Та й чужинські чинники лише тоді поважно нас трактуватимуть, коли побачать, що ми маємо непорушну волю і відповідну силу, щоби здобути незалежну державність, а не стати погноєм чужих потуг та об'єктом різних федеративних чи колоніальних експериментів.

Коли ходить про боротьбу проти сьогоднішніх московських державладців, то справа виглядає не так зле. Бо хоч і бракує нам повних єдності і дисципліни в антибольшевицьких посуєненнях, проте ніби всі українські, а навіть і псевдо-українські, угруповання сходяться на потребі боротьби проти червоної Москви. Брак цілковитої консолідації українських сил по-за межами совієтської деспотії хоч і видівається некорисно на українській національній роботі, проте сьогодні це є злом ще не найгіршим. Ціла важливість справи виявиться в мент відновлення збройної боротьби: брак єдності та повторення «отаманії» могли б бути для нас

*) На цю тему є цікава брошура М. Данька: Большевизм як джерело економічної кризи.

фатальними. Треба тако-ж завчасу урахувувати всі ті підступні засоби, які проти нас стосуватиме ворог.

Не будемо зупинятися над большевицькими методами проти-української боротьби: вони є відомими і їх відповідно беруть під увагу, коли ходять про майбутню визвольну боротьбу. Але треба вже тепер рахуватися зі зміною становища, на той випадок, коли в Москві засядуть якісь, сьогодні ще неznані, наступники большевиків. Немає сумніву, що першим гаслом по-большевицької Москви буде «зібрання русских земель», затримання «єдиної і неділюмої». Це гасло безумовно спричиниться до консолідації цілого московського народу, як то вже було в минулому. Тому вже тепер мусимо передбачати наступ цієї «3-ої Росії».

Можна часом почути думку, що український нарід під большевицькою окупацією є настільки виснажений фізично і духово, що він з радістю прийме всяку владу — навіть московську — яка увільнить його від нелюдського режиму большевиків. Ця думка є, натурально, паскрізь фальшивою. Український народ досяг уже безумовно рівня свідомої нації і відчуває все зло чужинського панування. Проте треба все-ж таки рахуватися з певним пригнобленням і прибиттям українців під совітською владою та винищенням, або що-найменше розпорошеністю, активних і передових українських елементів. В такій атмосфері Москва буде мати улегчене завдання при застосуванні своїх підступних і провокаційних засобів для приєднання собі принаймні частини українського народу. Протягом нашої історії маємо, на жаль, безліч прикладів такої розкладової акції Москви. В 17-му і на початку 18-го віків Москва підбурювала українське селянство та рядове козацтво проти національно свідомої старшини. Пізніше вона використала опортуністичну частину старшини, яка за-для матеріальних інтересів почала служити вірою і правдою московським царям. Те саме повторилося і зовсім недавно. Як би оті всі боротьбісти-незалежники, ліві есери і т. д. не зпаналися на вудочку «українізації» та «самоопреділення виліть до отділення» і не пішли на службу до червоної Москви (що не врятувало їх потім од в'язниць, Соловків або просто розстрілів), то може б ми і не програли нашої боротьби.

Можна думати, що й майбутня по-большевицька Москва уживатиме тих самих засобів. Вона буде знову давати обіцянки про різні автономії, федерації та вільний розвиток української національної культури. Це звичайно нікого не переконає, особливо після недавніх вимовних досвідів. Але Москва, хапаючись всіх засобів, щоб тільки не втратити свої жертви, може піти далі: вона може оголосити васальну українську державу з якимсь бутафорним малоросійським гетьманом на чолі, як то вже бувало в минулому. Чи не буде це за великою спокусою для українського народу, який коштом погодження з такою бутафорною державою знайшов би собі хвилевий соціально-економічний спокій?

Ми цього не припускаємо. Уважаємо, що український нарід до сита пізнав уже різні методи Москви, які всі ведуть до посилення національного поневолення. Нація українська мала вже час прийти до того переконання, що лише власна нічим необмежена незалежна держава забезпечить їй вільний всебічний розвиток. Майбутнім яничарам, як що вони будуть, буде зготовлена належна відсіч.

В прийдешній боротьбі мусимо бути зорганізованими і дисциплінованими, мусимо творити силу. Українці по-за межами Сівітів уже

Цього місяця річниця смерті бл. пам. Симона Петлюри.

Вшануємо достойно пам'ять національного героя.

тепер мають змогу й обов'язок провадити організаційну акцію. Гуртуючись біля українського національно-державного проводу, Уряду УНР, вони творять той актив, що, разом з передовими елементами під совітською окупацією, буде авангардом нашої майбутньої визвольної війни. Цим разом мусимо напружити всі сили, повести на бій цілу націю та, через кров і жертви, досягти нарешті нашої мети. Як що всі передові націоналістично-державницькі елементи нашої нації здобудуться на єдність та непорушну вірність державному проводові УНР, що очолоє боротьбу за визволення, то ми матимемо досить сили, щоби перемогти як зовнішніх ворогів, так і своїх яничарів.

М. Л.

Женева, 20. III. 37.

З ЖИТТЯ Й ПОЛІТИКИ

— Розвиток кризи в комуністичній партії.
— Зріст господарських труднощів. — Перспективи.

Обговорення тої кризи партії, яка була констатована постановою пленума ЦК ВКПб, що їй ми присвятили нам попередній огляд, в совітській пресі продовжується. Ця справа на шпальтах совітських органів увесь час займає винятково поважне місце.

В зв'язку з цим все більше виясняється серйозність тих внутрішніх труднощів і ускладнень, перед якими опинилася тепер сталінська влада.

29 березня в «Правді» була надрукована промова Сталіна, яку він виголосив на пленумі ЦК. Як бачимо, оголошення цієї промови сталося з великим спізненням, більш, ніж через три тижні після того, як закінчився пленум. Очевидно були сумніви і вагання, чи слід таку промову робити відомою ширшому загалу. Треба признати, що ці вагання не були безпідставними. Коли виступ Сталіна в тій його частині, де він дає рецепти і вказівки для поліпшення сучасної ситуації, є дуже блідим і невиразним, то ті його уступи, які характеризують сучасне становище в совітах, містять факти і характеристики, на які може дозволити собі тільки Сталін.

Ті відносини, які утворилися тепер в совітських державах, Сталін маює майже в паничних фарбах. Він констатує, що шкідницька контрреволюційна робота «зачепила в тій чи иншій степені» всі, або майже всі «наші організації, як господарські, так і адміністративні і партійні». Він зазначає, що агенти чужих держав, в тому числі і троцькісти, дісталися не лише до низових організацій, але й опанували тако-ж де-які відповідальні посади. Він з повною виразністю підкреслює ефемерність совітських господарських успіхів, зазначаючи, що цілий ряд наркоматів систематично не виконує планів по де-яких дуже важних галузях народного господарства. Найбільш небезпечним моментом в теперішній кризі, на думку Сталіна, є те, що теперішні шкідники — це в більшій частині люде партійні, становище ускладнюється тим, що з одного боку троцькісти мають резерви, а з другого боку большевицька партія відчуває недостачу підготовлених кадрів.

В зв'язку з цим тривожним становищем в партії, яке з такою виразністю зазначив в своїй промові Сталін, стоїть, очевидно, цілий ряд сенсаційних звісток відносно усунень чільних совітських достойників, які до недавня займали керуючі становища. «Правда» ч. 93 з 4. IV сповіщає про усунення з посади і притягнення до судової відповідальности нарко-

ма зв'язку Ягоди, який ще недавно був шефом ПІУ і користувався винятковим впливом. В ч. 77 «Правди» з 19. ІІ міститься повідомлення про обрання П. Постишева секретарем куйбишевського району; цим стверджується те припущення, які ми висловили незадовго перед тим про усунення Постишева з усіх його високих посад на Україні. В тому ж таки числі «Правди» ми знаходимо резолюцію квітської організації, прийняту після обговорення постанови пленума ЦК ВКПб, по докладу ново призначеного секретаря Кудрявцева. Ця резолюція дає вказівки на те, які прогріхи знайшов московський центр в роботі Постишева. Дотеперішній праці квітської організації закидається між иншим відсутність самокритики, ослаблення партійно-політичної роботи в місті, грубі порушення партійного статуту, ослаблення боротьби проти фашистсько-правих і націоналістичних агентур; резолюція підкреслює необхідність поліпшення керівництва національно-культурного будівництва в дусі інтернаціоналізму.

Закордонна преса подає відомості про захитання становища Кагановича і Басицького, про зростання ферменту в червоній армії. В світі тих звісток про утруднене становище в совітах, які ми знаходимо в совітській пресі, всі ці інформації виглядають дуже імовірно.

* * *

Які рецепти знайшов пленум ЦК ВКП(б) для поліпшення внутрішнього партійного становища, про це ми говорили в нашому попередньому огляді. Це — демократизація партійного життя і привернення виборності в партійних організаціях. Це — директива комуністам — не обмежуватися лише господарською працею, а звертати більше уваги на партійно-політичну роботу. При обмеженості комуністичних кадрів, про яке говорив Сталін, ця директива неминуче мусіла повести до ослаблення натиску на господарському фронті і до чергових проривів. Про ці прориви в совітській пресі ми знаходимо досить багато інформацій. Передова «Правди» в ч. 93 з 4. ІV підкреслює незадовольняючі результати виконання плану першого кварталу в промисловості. Газета констатує, що лише на 5-10 відсотків збільшилося виробництво електроенергії, стали, прокату, сірчаного квасу, текстилю; зменшилося в порівнянні з першим кварталом минулого року виробництво чавуну, здобич кам'яного вугля, нафти, виробництво паровозів, комбайнів, станків; зменшилася заготівля і вивіз лісових матеріалів; здобич вугля зменшилася з 215,3 тис. тон на добу в січні до 194,4 тис. тон на добу в третій декаді березня.

Не втішно стоять так само справи з весняним засівом. «Правда» (ч. 89 з 31. ІІІ) констатує, що в південних районах на 25 березня, не зважаючи на сприятливі атмосферичні умови, було засіяно 2.227 тис. гект. проти 8.208 тис. гект., які були засіяні на цей речінець в минулому році; газета підкреслює надто повільні темпи засіву і повну невідповідність до весняної сільсько-господарської кампанії партійних організацій, вона каже, що весняний засів буде для партійних організацій іспитом на вміння правильно поєднати партійно-політичну працю і керівництво господарством. Проте початок засівів, який виявляє таку вражаючу диспропорцію в порівнянні з минулим роком, не може не будити поважних сумнівів, чи цей іспит партійними організаціями буде складений задовольняюче.

* * *

Низка наведених даних і фактів стверджує, що внутрішні труднощі сталінської влади що-далі все поширюються і поглиблюються, що до ускладнень і перебоїв в адміністративному і партійному апараті починають долучатися прориви на господарському фронті.

Тяжко пророкувати, як розвинуться події в совітському союзі в майбутньому. Не можна на разі передбачити, чи вдасться Сталінові її на цей раз вийти переможцем з тої складної і важкої ситуації, в якій він тепер опинився. Боротьба під теперішню хвилю провадиться в межах так званої совітської суспільності. Не дурно ж Сталін підкреслює, що теперішні швідники, ті, проти яких скеровані удари диктатури, це в величезній більшості люде з партійними білетами. Коли у Сталіна і його групи основним завданням є за всяку ціну втримати в своїх руках владу, завданням тих, кого Сталін об'єднує під загальною назвою швідників або троцькістів, є скинення сталінської влади. Оскільки сучасна влада для широких мас населення союзу — хоч і пробувають вони тепер в значній степені в стані пасивності — є втіленням влади, що завинила в усьому теперішньому лихолітті, співчуття населення може бути на боці антисталінської опозиції. Але цього ще мало. Опозиція складається з різнородних елементів, об'єднаних лише неприємністю до існуючого сталінського режиму; вона не має спільного програму; не має за собою тих конструктивних гасел, на яких вона могла б об'єднати різнонаціональну людність і пірвати її до акції. Через те розвиток сучасних подій в СРСР одкриває різні можливості. Як що Сталінові не вдається задушити теперішнього ферменту в межах совітської суспільності адміністративними заходами, теперішня боротьба може мати своїм наслідком збільшення впливів тої третьої сили совітського союзу, яка тим часом стоїть наче остронь від цієї взаємної боротьби на самознищення. Маємо на увазі червону армію. Збільшення її впливів і встановлення в совітах чогось в роді режиму військової диктатури можливо, розуміється, лише тоді, коли червона армія не ослаблена і не розкладена теперішньою фракційною боротьбою. Про її стан з совітських джерел ми маємо надто мало відомостей, щоб висловлювати її чи інші припущення.

Поруч з тим криють сучасні ускладнення сталінського уряду також і інші можливості. Боротьба і взаємознищення, яка провадиться інші в совітських колах, природне збільшують активність і викликають до політичної акції ті численні групи населення, що до совітської суспільності не належать. Як що сучасна ситуація не буде опанована довший час, можуть виступити на арену нові сили і нові групи, які поки-що перебувають в стані пасивності: можуть виступити активно мільйони колхозників, можуть стати до боротьби національності, пригнічені сталінським режимом. Становище в СРСР тоді набере цілком иншого характеру.

Але намічати більшу або меншу ймовірність всіх цих перспектив тим часом ще рано. Інформацій про сучасні відносини в СРСР ми маємо надто мало. Отже на разі нам лишається лише уважно приглядатися до дальшого розвитку подій.

В. С.

Українська Бібліотека ім. С. Петлюри в Парижі має зібрати в світовій столиці і зберегти на будуччину духовні скарби нашого народу.

На нашій еміграції, на кожному з нас лежить обов'язок підтримати і забезпечити її існування.

З МІЖНАРОДНЬОГО ЖИТТЯ

— Про совіти

Совіти на зовень, совіти з середини, — який процес там переходить? Ці запитання не сходять з сторінок європейської преси і кожний з її органів, в міру своєї сили та освідлення, дбає дати на них якусь точну відповідь. У більшості своїй ті відповіді малого варті, бо найчастіше диктовані вони були не фактами, не логикою річей, а незнанням, поверховістю та наперед усталеним поглядом на так звану російську чи слов'янську душу, підводячи під неї там в СРСР все та всіх, од Ленінграду й Москви до Ташкенту, од фіна й москвина до грузина, од Сталіна й Кагановича до Орджонікідзе.

Що правда, за останній час в присудах про совітський лад та життя стало ніби-то подекуди прояснятися. Багато європейців самі побували в СРСР, де-що побачили, де-чому вивчилися й перестали наосліп вірити отим несотвореним річам, що ними їх начиняли совітські плакати, тіди та взагалі московські люде. Але за той самий час новий туман заліг над совітськими справами, на цей раз вже, так мовити, дипломатичного характеру. В Європі ніби-то утворилися два блоки: диктаторський та демократичний. Перший, так мовити, — хижачий, що несе з собою війну, розрухи та біду; другий — стоїть за мир, за спокій, за співпрацю, за добробут. Совіти, мовляв, належать до цього другого блоку, їх політика миролюбива й людяна, а коли вони там у себе когось винищують, то це як раз прихильників диктаторських режимів, тих, що перешкоджають їм в їх демократичній місії в світі.

В цьому напрямі в європейській opinio зродилася навіть наївна легенда про те, що сам Сталін, перед вступом СРСР до Ліги Націй та як умову дальших допомогових пактів, дав лівим демократичним колам західньої й середньої Європи завірення, що він своєю силою анулює комунізм в СРСР і перетворить свою державу з большевицької на демократичну, винищивши для того до пого старих доктринерів та запровадивши в СРСР конституцію європейського типу. І що ніби-то це зараз він і виконує свою обіцянку.

Не будемо повторювати тих політичних фіоритур, які на тлі цієї легенди гомоніли в значній частині європейської преси. На раз вони неначеб-то затихли. Легенда розвіялася, бо розмальовані фасади конституції та вигаданого на папері «веселого життя» не в силі були закрити реальні факти совітського побуту, права й моралі, що виявилися перед світом у подобі численних розстрілів, неконечних арештів та заслань, що переводяться зараз на цілому просторі СРСР, не минаючи й його основної, командної території московської. Європейської приятелі совітів припинили свої панегірики і з їх промов та заяв втеає вражіння, що вони вже й самі в європеїзацію тов. Сталіна не вірять, на добре майбутнє не сподіваються, а скоріше непокояться тим, що в тій густій кривавій каші, що зараз вариться в Москві, може зваритися і сам отой вождь, єдиний і т. ин. п. Посин Джуганшвілі.

Як там буде з совітами з середини, буде видно; як здається, воно справі ніби то до загибелі йде, бо кінець нещаче наближається. Що ж до того, як на зовень стоїть справа з СРСР, то треба констатувати, що на зверхньому дипломатичному обрзі московських людей за останній час не видно і не чути. Сам Сталін не дає інтерв'ю і не робить заяв, тов. Литвинов Європою не їздить, а тихо сидить у Москві, рятуючи, як кажуть, своє загрожене становище міністра; твориться ягесь претасування послів, але всі закордонні представники СРСР мовчать, як риби, і лише час од часу озивається тов. Майський в лондопському комітеті про невтручання, та й то закрийкнутій італійським та германським представниками, сходять з своїх позицій та замовкає. Що означає ця тиша?

Насамперед не треба думати, що коли Москва мовчить на зовні, то це означає, що вона таки не працює. Не говоримо тут про ту внутрішню працю в комуністичних партіях Європи, а через них і серед соціалістичних і де-яких інших лівіших кол. Це могло б бути темою окремою аналізу. Працює, і то дуже інтенсивно, вся совітська дипломатія, розкидана по світах. Працює не в голос, а тихо, на дипломатичних побаченнях, в дипломатичних концепціях, — методами, що з них мало що попадає до преси. І по ріжного роду ознаках можна прийти до висновку, що метою тої інтенсивної праці являється не стільки напад, агресія, як це було ще так недавно, — скільки формальна оборона. Всі зусилля свої прикладають совітські люде до того, аби в той чи інший спосіб, коли не все, то хоч де-що заховати з свого недавнього ще великого багатства впливів у Європі.

Не дуже то їм це ведеться. Як про це вже не раз говорилося на цьому місці, мали вони два дуже поважних опорних пункти. Один на заході. в Парижі, звідки сподівалися вони перескочити й на британські острови: другий — у середній Європі, в Празі, звідки тяглися нитки їх зв'язків в Подунав'ю та на Балканах. Коли до цього додати ще впливи в Лізі Націй, то треба визнати, що перспективи були блискучі. Їх вистарчало не лише для дефенсиви, але по потребі й для офенсиви проти головних ворогів Москви з заходу й із сходу. Германія, а з нею й Польща: були б ізольовані а Япо́ні протиставлена вага англійського авторитету.

Усе те, як знаємо, дуже скоро стало занепадати, а тепер отой попередній блеск неачеб-то обертається вирост у свою протилежність. Британська публична опінія, — найвища сила в цій країні, не раз і не два не дво-значно висловилася проти якої будь участі в конфліктах, викликаних в зв'язку з совітами. Франція, хоч і зосталася могутньою, заклопатана вище голови важними внутрішніми справами, а до того й одрізана тепер од Москви фактично політикою Гітлера та його інтегральним озброєнням. Відома вісь Берлін—Італія перетяла лінію Париж—Прага—Москва, а сама Прага до того майже остаточно зараз ізольована пертурбаціями, які зайшли в політичних взаєминах держав антанти з одного боку, з другого — країн балканських.

Колишніх зв'язків та впливів совітських в Європі стало обмаль не лише для нападу, ал й для звичайної оборони. Той процес, що зачався майже одночасно з появою Гітлера на чолі германської влади, довершується зараз в Європі неачеб-то прискореним темпом. Твориться дві групи держав: одна — на заході, з Англією та Францією в її складі та з кордонами на Рейні; друга — з Германією й Італією — в середині Європи та на Балканах. І совітам неачеб-то зовсім немає місця ні в тій, ні в іншій групі. Накреслюється повна їх ізоляція. На сьогодні формально вона не переведена, але можливо, що ізоляція та станеться й без формального переведення. Дипломатична практика — річ гнучка й еластична, і по суті завжди все можна в ній перебудувати, не займаючи тої форми, яка колись перекривала зовсім інший зміст.

Перед такими перспективами в середині й на зовень стоять зараз совіти. Нам, українцям, треба за тим уважно слідкувати, бо все вказує, як здається, на те, що наш час наближається.

Observer

**В день 25 травня зробімо пожертву на монумент С. Петлюри —
— Бібліотеку Його імені в Парижі.**

ОПІКА НАД ЕМІГРАЦІЙНОЮ МОЛОДІЮ І УКРАЇНСЬКИМ СТУДЕНТСТВОМ

(Лист із Варшави)

Довгі роки перебування на чужині поставили перед українською еміграцією нову проблему, проблему опіки над еміграційне молоддю.

Широка низка дитячих садків на місцях, еміграційне шкільництво, захоронка ім. Симона Петлюри у Перемишлі, — це ті перші етапи, через які пройшла творча ініціатива поодиноких осіб і організацій в бажанні допомогти українській молоді в одержанню національного виховання й освіти, а тим самим зберегти її для українського народу.

Другим етапом, раніше чи пізніше мало бути і повстання товариств, які взяли б на себе стали фінансову підтримку тих організацій, а тим самим уможливили б їм виконання їх завдань. Бо в умовах нашого еміграційного життя, серед пануючого безробіття серед української еміграції трудно увявити собі нормальну працю і нормальний розвиток і дитячих садків і еміграційних шкіл, як і захоронки для дітей українських емігрантів у Перемишлі.

Товариством, яке поставило собі за ціль всебічну допомогу українському еміграційному dorostovі, є «Українська Школа на Еміграції», наша еміграційна «Рідна Школа», яка заснувалася в жовтні місяці 1935 року. На сьогодні вона об'єднує в собі 95 членів, з членським внеском в 1 золотий місячно. Сьогодні вона утримує в захоронці ім. С. Петлюри 5 сиріт, оплачуючи за них по 20 зол. на місяць. Це вичерпує цілковито її сьогоднішні фінансові можливості і залишає незадоволеними багато пекучих потреб в допомозі еміграційному dorostovі.

І справді, яка ражуча диспропорція по-між цими сьогоднішніми фінансовими можливостями Т-ва «Українська Школа на Еміграції» і тим широким полем, на якому воно могло б реалізувати свої завдання? Захоронка для дітей у Перемишлі, 2 школи на еміграції (Варшава і Каліш), десятки існуючих і очікуючих на відкриття дитячих садків, 3.800 дітей у Польщі і в тому числі 116 сиріт, яким належало б допомогти в першу чергу і... 95 золотих місячного збору з членських внесків, які йдуть на утримання лише 5 сиріт у захоронці.

Створити масове членство, довести кількість членів до 500, а місячний збір членських внесків до 500 зол. і на ці гроші утримувати в захоронці 25 сиріт — це ті скромні завдання, які ставить перед собою «Т-во Українська Школа на Еміграції» на біжучий рік.

З гаслом «власними силами» йде Т-во до реалізації цих завдань, з вірою в підтримку цілого еміграційного загалу, бо вважає, що справа української школи на еміграції — це справа чести і обов'язку української політичної еміграції і шлях до вшанування борців, polegлих за визволення України.

На чолі Управи Т-ва сьогодні стоїть д-р А. Лукашевич. До Управи належать тако-ж д-р П. Шкурат, сотн. П. Денисенко, інж. Г. Марченкова і інж. П. Сікора.

Другим Товариством, про яке ми хочемо сьогодні згадати, є «Товариство Допомоги Українським Студентам Вищих Шкіл м. Варшави». Про турен і напрямки його діяльності говорить сама його назва. Його статут був затверджений адміністративною владою ще в жовтні місяці 1928 р., а за дев'ять літ свого існування і своєї всебічної допомогової акції, дало воно приводи широкому колові українського студентства згадувати про себе добрим словом.

Т-во посідає «Студентський дім»-інтернат, який може вмістити до 20 осіб і утримання якого річно коштує до 4.000 зол. Інші види допомогової акції Т-ва — грошева допомога, грошеві позички, оплата чесного на

вищих школах, а навіть допомога харчова. Про розміри допомогової акції Т-ва можуть свідчити цифри, які тут наводимо:

В часі від 1. IV. 1934 до 31. 3. 1935 р. Т-во видало на грошеві допомоги українському студентству 1.878 зол., на позички 952 зол., на стипендії 270 зол. і на утримання Інтернату (разом з опалом, освітлення і мешканцевим податком) — 4.394 зол.

В часі від 1. 4. 1935 до 31. 3. 1936 року на грошеві допомоги було видано — 3.727 зол., на позички — 1.515 зол., на стипендії — 731 зол. і на утримання Інтернату — 4.336 зол.

В часі від 1. 4. 1936 р. до 31. 3. 1937 р. було видано на грошеві допомоги — 1.562 зол., на позички — 1.308 зол., на стипендії 390 зол. і на утримання Інтернату — 4.276 зол.

В прибутках Т-ва головну позицію становлять допомоги і пожертви різних осіб і організацій, які в першому із згаданих тут періодів часу дали 7.960, а в наступних — 9.410 і 7.400 зол.

Цифри охоплюють останні рэки діяльності Т-ва, а тим самим не належать вони до часів доброї економічної кон'юнктури, коли допомогова акція Т-ва окреслювалася де-що більшими цифрами.

Великі це суми на наші фінансові можливості і на сьогоднішні тяжкі часи. Але вони не вистачають на задоволення всіх потреб, в допомозі українському студентству. Тим більше, що об'єктом опіки Т-ва є не лише студентство еміграційне, але, перебуваюче у Варшаві, українське студентство взагалі.

Затримати стан і розміри доцьогочасної допомогової акції — є гаслом Т-ва на сьогоднішній день і головним пунктом в планах його діяльності на найближчий час. До ліпших часів відкладається реалізація таких стремлень, як придбання власної домівки для «Студентського Дому» і ин.

Масове членство висовується і тут на порядок денний, а на широку підтримку українського громадянства очікує і ця ділянка помочи українській молоді.

На чолі Управи Т-ва від початку його існування стоїть проф. Р. Смаль-Стоцький, енергії якого Т-ва завдячує свій розвиток. До Управи Т-ва входять тако-ж і проф. М. Кордуба, д-р І. Чикаленко, інж. Я. Танцюра, інж. В. Шевченко, сотн. І. Липовецький і п. П. Холодний.

Л.

Провідної неділі 9-го травня 1937 р.
о 11 год. на кладовищі Монпарнас
на могилі св. пам.

Симона Петлюри

одслужено буде за споній його души панахиду.

ХРИСТОС ВОСКРЕС !

Щиро вітають з Великодніми Святами всіх друзів і знайомих:
Є. і В. Прокоповичі, протоієрей І. Бриндзан, І. Косенко, І. Рудичів, С. Нечай, М. Ковальський, П. Посипишин, О. і І. Гораїни, полк. П. Вержбицький, І. Шаповал, М. Левицький, М. Горюк, Гн. Гаврилко, ген. Є. Башинський, В. і А. Ступницькі, М. Сачок, Громада в Шалеті, Л. Вонарха, Філія Військового Т-ва у Греноблі — із Франції,
Ж. і Ю. Яковлеви, Як. Олексіюк — із Бельгії,
П. і А. Яковлеви — з Чехословаччини,
М. і Г. Лівіцькі — з Швейцарії,
М. і І. Типовецькі, інж. С. П'юц, О. і М. Рибачуки, ген. В. Купц — з Польщі,

*які замість Великодніх поздоровлень та візитів склали по-
ясертву на Українську Бібліотеку ім. С. Петлюри в Парижі.*

*Управа Т-ва б. Вояків Армії УНР у Франції
вітає з нагоди Великодніх Свят всі філії Т-ва й зв'язки, та
окремих членів Т-ва і всім засидає сердечне «Христос Воскрес».
«Христос Воскрес» — воскресне й Україна.*

УПРАВА ТОВАРИСТВА

Генеральна Рада Союзу Українських Емігрантських Організацій у Франції вітає з Великодніми Святами всіх членів й зичить всім дочекатися того дня, коли воскресне й наша Батьківщина.
ГЕНЕРАЛЬНА РАДА

Громада Українських Емігрантів в Парижі вітає з Великодніми Святами всіх членів Союзу УЕО у Франції і засилає найщиріше «Христос Воскрес».

*М. МЕЛЬНИК — Голова Громади
Інж. КОРБЕЛЕЦЬКИЙ — Секретарь*

.....

О Д Р Е Д А К Ц І І

З огляду на Великодні Свята випускаємо це число «Тризуба» подвійним. Наступне вийде в неділю 16-го травня 1937 року.

Просимо авторів, які мають дати свої статті на роковини смерти св. пам. С.Петлюри, прислати їх не пізніше, як на 10 травня 1937 р.

.....

ХРОНІКА

З життя української еміграції

У Франції

— Вербна служба Божя в Парижі відбулася в неділю 25-го квітня. В цю неділю говорили учні Паризької й Бійянкурської Шкіл. Церква була повна. Дуже добре співав церковний хор під орудою п. Миколайчука. «Отче наш», зворушливо проспівали школярі.

З життя Укр. Бібліотеки імені С. Петлюри в Парижі

— Замість привітань на Бібліотеку склали пожертви такі особи: проф. А. і П. Яковлів — з Праги — 20 фр., М. і Г. Лівницькі з Женеви — 15 фр., ген. В. Куш — 5 зол., І. Косенко — 10 фр.

— Виклад проф. М. Славинського на тему «Проблема вождя» (аспект соціологічний) відбувся неділю 25 квітня с. р. в Українській Бібліотеці ім. С. Петлюри. Ім'я лектора, заслуженого громадського діяча, мужа державного і славнозвісного публіциста і цікава тема зібрали численну аудиторію, яка з неослабною увагою й заінтересуванням вислухала вельми багату змістом і блискучу формою лекцію шановного професора. На самому викладі не спиняється докладніше, бо він має з'явитися друком в «Тризубі». Після доповіді додав і свої міркування на цю тему проф. О. Шульгин. Вечір викликав велике заінтересування серед присутніх.

Перед початком лекції привітав дорогого гостя сердечними словами Голова Ради Бібліотеки, а по закінченню її іменем Ради та присутніх подякував заступник Голови п. Косенко.

— З життя Православної Української Парафії в Парижі.

11 квітня с. р. відбулися збори Української парафії в Парижі. На порядку денному стояла пеку́ча справа: закінчення іконостасу для Української Церкви в Парижі. Після доповіді Ради Парафії по цій справі, виявилось, що коли будуть напружені всі зусилля, то іконостас буде закінчено (мальовання і приладдя до установки) за пару місяців. Розмальовувати взявся артист-маляр Савченко-Більський.

В дальших справах було підняте питання, таке гаряче для паризької колонії, а саме, щоб притягти до парафії як найбільше людей, щоб як сильніше підтримати нашу церкву в Парижі і підняти її матеріальний стан. Помітно вже оживлення парафіяльного життя і треба сподіватися воно дасть належні наслідки.

Прийнявши кількох нових членів до Парафії, збори добрали до контрольної комісії Парафії п. Ст. Топольського, замість п. В. Никитюка, виключеного постановою тих же зборів з складу Парафії.

— 25 квітня с. р. відбулися другі збори Парафії, на яких Рада Парафії довела до відома членів про посушення справи іконостасу, закінчення якого пішло прискореним темпом. На цих зборах прийнято демісію п. п. Мировича з поста голови контрольної комісії та п. А. Чехівського з поста члена контрольної комісії і диригента хору церковного, та обрано замість них п. Гаврилка — Головою контрольної комісії та п. Ткаченка — членом її. Замість п. А. Чехівського на пост диригента запрошено п. К. Миколайчука.

— «Приятелі Українського Мистецтва у Франції» влаштовують в суботу 15 травня 1937 року о год. 9 вечора в салі «Tennis» 147 Ave-

nue de Versailles, Paris 16, Metro Chardan-Lagache «Вечір Українських Народних Танців». В програмі: хороводи весільні, козацькі, гуцульські та дитячі танки. Беруть участь 14 танцюристів. Після хореографічної частини—баль до рана. Вступ 10 фр.

У Польщі

— В Українському Науковому Інституті в Варшаві відбувся 22 квітня с. р. доклад інж. Л. Биковського на тему «Бібліотекарство в радянській Україні».

— З українського життя в Любліні. Старанням Управи Відділу УЦК в Любліні 3 квітня с. р. в салі Т-ва Музичного відбулася урочиста Академія, присвячена річниці Тараса Шевченка. Мішаний хор під орудою п. Білецького виконав «Заповіт» Стеценка, а по відспіванню «Заповіту» заступник голови УЦК п. д-р Шкурат виголосив реферат, в якому майстерно змалював образ Т. Шевченка, як пророка і реформатора, що дав напрямні українській нації в її змаганнях за державну незалежність. Реферат був виголошений з почуттям сильної віри і зробив глибоке і незатерте враження. Мішаний Хор виконав — «Думи мої думи» Воробкевича, «Чого мені тяжко» — Волошина, «Сонце заходить», Роздольського і «Ой горе тій чайці» Леонтовича. Ці пісні були виконані дуже добре, а на особливу увагу заслуговує гармонійне виконання «Ой, горе тій чайці». Пісні, виконані чоловічим хором, випали слабше.

Нані М. Головка артистично і з глибоким чуттям продекламувала псалом XLIII. Хлопчик М. Пужанський виголосив вірш «І тут, і всюди», а п. Мирон Дикий продекламував «Кавказ».

Дуже добрий реферат «Про думи Шевченка» виголосив п. Б. Шафранський.

Академію закінчено відспіванням «Молитви» з «Запорожця за Дунаєм». Академія відбулася в урочисто святочній настрої і бу-

ла гідною репрезентацією її пропагандою української національної ідеї. У святі взяли участь і наші брати-наддністринці, щоб виконати «Заповіт» — спільною родиною пом'янути «не злим, тихим словом». Велику і цінну поміч в урочистості академії виявив п. д-р Тимцюрак. П. Білецький серед тяжких умовин приготував хоріві співи і у великій мірі причинився до піднесення урочистості свята. Управа Відділу УЦК, а зокрема її голова поручник Шілінг Сергій вклали у це багато праці і за це належить йому признання.

В Чехословаччині

— З життя Укр. Об'єднання в ЧСР. 8 квітня б. р. відбулися річні загальні збори Товариства «Українське Об'єднання в ЧСР», члена Головної Еміграційної Ради. З поданою Управою Т-ва звіту видано, що Т-во нараховує 158 членів індивідуальних і 1 члена колективного (з 150 членами). Т-во має 3 місцевих комісії: в Подєбрадах, Мельнику і на Підкарпаттї. До нової Управи обрано: проф. А. Яковлева (Голова), доц. І. Кабачкова (заступник Голови і скарбник), д-ра О. Безпалка (заступник Голови), З. Мірлу (секретар), інж. Колубасва, проф. Л. Грабичу (члени Управи).

— Ініціативний Комітет з представників політичних партій і організації влаштував 20 квітня с. р. в Празі урочисті збори з приводу 20-х роковин Української Революції. На зборах була більшість членів Української Центральної Ради, що проживають в Празі, а тако-ж багато учасників революції. Збори вшанували пам'ять померлих — Голови Української Центральної Ради проф. М. Грушевського, членів Української Центральної Ради, учасників революції і всіх борців за волю України, що «відійшли увічність до минулих поколінь, залишивши свій чин, своє слово у спадщину живим і прийдешнім поколінням». З рефератами виступили: проф. В.

Садовський, член Української Центральної Ради і перший Генеральний Секретарь судових справ, який подав підсумок діяльності Української Центральної Ради року 1917 та висвітлив умови при яких довелося Українській Центральній Раді працювати, і ті здобутки, яких вона досягла; генерал Омелянович-Павленко (старший) у своєму рефераті охарактеризував бойовий і моральний стан російської армії, перших кадрів нашої армії і Української «дієвої армії», як правдивої національної армії УНР; молодий і талановитий письменник п. Улас Самчук виголосив гарний по формі і цікавий по змісту реферат, в якому провів думку, що найбільшим і найважливішим здобутком української революції було відродження національної душі українського народу та перетворення його в справжню націю, яка знає, хто вона є і чого вона прагне.

Співом національного гімну закінчилися ці збори.

В Китаю

— Українське громадянське життя в м. Шанхаю. 5-го квітня 1936 року, в мешканню Громади при великій напруженню відбулися Загальні Збори. Де-кільки зренегатених осіб, іменуючи себе «націоналістами», до Загальних Зборів кількинадцять разів намагалися розвалити Громаду та дискредитувати українське ім'я. Ці особи привели на Загальні Збори, людей котрі ніякого відношення до українського руху не мали і котрі за чарку горілки на все здатні, а тим паче зробити бешкет в Громаді і зірвати «хахлацькі» збори. Але все таки більшістю голосів в склад Управи Громади ввійшли дійсні патріоти: — Голова — О. Мельник, Заступник — М. Квашенко, Скарбник — О. Гриневич, Секретарь — І. Панікар та О. Войтенко. В ревіз. комісію: пані Левенець, пані Швачинська та пан Смалько.

Після Загальних Зборів, цими гура - націоналістами почалася

травля Громади через московську пресу.

«25 сотня О. Ч. С.» і «Благодійний К-т» тепер в кінці кінців розвалились, залишивши по собі одні ганебні спомини. Керівники «25 сотні О. Ч. С.» та «Б. К-ту» за зловживання в «Б. К-ту» попали під Хинський суд, перше засідання, котрого уже було 31-го березня 1937 року.

Управа Громади не мала можливости припинити нечисту роботу цих осіб, цілком від них відмежувалась і виключила їх зі складу членів Громади, провадячи на далі свою чисто національну роботу.

За рік від 5-го квітня 1936 р. по 4-е квітня 1937 року в Громаді відбулось: 25 засідань Управи Громади, 5 жалібних академій з докладами: а) В день трагічної смерті Головного Отамана Симона Петлюри. б) Роковини смерти гетьмана Івана Мазепи. в) Лицарська смерть 359 українських героїв під м. Базар. г) Лицарська смерть Студентського Курія під ст. Крути. д) День смерті Тараса Шевченка. Національних Свят два: а) 22 січня День проголошення незалежності України і злуки українських земель, б) день народження Тараса Шевченка, в цей день відбувся в Громаді концерт присвячений його пам'яті. Крім того відбулось в мешканню Громади 18 докладів, 4 доклади для молоді, 10 читанок для молоді, 20 вечірок, бал маскарад; під режисурою п. Новак в Громаді була поставлена п'єса «Хатня Революція». 25 травня під час жалібної академії по св. п. Г. О. Симона Петлюри було зібрано і переведено в Париж на Бібліотеку С. Петлюри 29 шанхайських дол. 22 січня зібрано і переведено — 25.00 шан. дол. на Музей Визвольної Боротьби.

При Громаді організувалась Спілка Української Молоді. Управа Громади, на протязі всього часу має тісний зв'язок з місцевими організаціями: грузин, татар та вірмен. В Громаді за рік були присутніми члени — 1448, не члени — 533.

2-го жовтня 1936 р. з Шанхаю від'їхав Голова Громади п. О. Мельник і в обов'язки Голови Громади вступив заступник п. М. Квашенко.

4-го квітня 1937 р. відбулися річні Загальні Збори, на котрих на голову Громади обрано одногolosно п. Микиту Квашенка та в Члени Управи: п. п. О. Гриневича, І. Сніжного, І. Панікара, О. Войтенка та пані Левицевої. До Рев. Комісії на голову обрано одногolosно інж. Костя Опадкого та членами: О. Смалюка та Федоренка.

Перед початком Загальних Зборів було внесено пропозицію послати привітання Уряду Української Народньої Республіки в лиці Головного Отамана Андрія Лівницького та прем'єра міністра В'ячеслава Прокоповича:

«Члени Української Громади м. Шанхаю в Хинах, зібравшись сьогодні 4-го квітня 1937 р. на річні Загальні Збори, посилають Уряду Української Народньої Республіки в лиці Головного Отамана і Президента Андрія Лівницького та Прем'єра Міністра Вячеслава Прокоповича — свій сердечний привіт і найкращі побажання.

Хай Господь-Бог укріпить Вас своєю десницею і пошле Вам силу і мужність донести до краю тяжкий хрест, покладений на Вас історією визволення нашої дорогої України, що зараз мучиться в пазурах червоних катів.

Ми цілком відчуваємо той тягар, який Ви несете на чужині і будемо всіма силами і засобами Вас підтримувати, а тако-ж одночасно з Вами віримо, що недалеко той час коли з України впадуть пута сатанинського комунізму і всі українські патріоти повернуться в Рідний Край і відбудують Самостійну Суверенну Українську Державу і легко зітхне замучений український нарід і заживе вільно — без хлопа і пана — як того бажав наш немирущий Батько Тарас і такою хотів бачити Україну наш славетний Лицар і національний Герой Симон Петлюра — пам'ять якого шануємо з побожністю.

Крипніться! З Вами правда! З

Вами піде весь Український Нарід. Ми Вам віримо і радо підемо на Ваш поклик, щоб реально послужити, під Вашим керівництвом, рідному краю і народові, бо Ви є єдиний законний і правдивий уряд України, який має право репрезентувати свою собою всю Україну.

Помагай-же Вам, Боже».

Пропозиція привітання уряду УНР зустрінута гучними оплесками і прийнята одногolosно.

Загальні Збори винесли привітання і сердечну подяку почесному члену і бувшому Голові Громади п. Омелькові Мельникові за його дуже щедру і щирю матеріальну і моральну допомогу Громаді, а тако-ж Збори виносять подяку п. Микиті Квашенкові за працю в Громаді і за допомогу.

З газет і журналів

«Eclair de l'Est», що виходить у Нансі, в числі з 13 квітня с. р. під заголовком — «Російська окупація на Україні» пише:

«Недавні події на Україні викликали в українській пресі за кордоном численні коментарії.

«Один із найавторитетніших знавців внутрішнього життя совітської України пан В. С., що веде цей відділ в українському часопису «Тризуб», що виходить в Парижі, подає в цьому журналі, проаналізувавши те, що діється під сей час на Україні, наступні висновки».

І далі французька газета наводить за останнім числом нашого «Bulletin de la Presse ukrainienne», у перекладі великі уривки з огляду «З життя й політики» з числа 14 (564) «Тризуба» з 11.4.37 р.

Далі, за тим же джерелом, докладно переказується зміст статті з «Ціла» з 5 березня — «На Україні кипить» й наводяться деякі місця з неї з коментаріями нашого «Бюлетеню».

— С С С Р та Україна. Під таким заголовком містить «La République» з 7 квітня с. р.

цікаву, хоч і з ляпсусами, статтю. Подаємо перекладі її, як певний вияв інтересу до української справи, що поновно починає притягати увагу деяких органів французької преси.

«Україна — це південно-західна частина ССРР, сумежна з Польщею, Румунією та Чорним морем. Це найбагатша частина зо всіх територій, що знаходяться під совітами. Її чернозем славний своєю родючістю: він вирощує пшеницю, яку, перед війною, експортовано було через Одес у до Марселя, та й зараз ця країна є житницею совітів. Культивують там тако-ж і цукровий буряк та добувають залізну руду. По збіжжю, цукру та залізній руді — Україна представляє біля половини всієї загальної продукції всього ССРР.

Ото-ж зрозумілі інтереси московського уряду що-до цієї країни.

Україна заселена народом, що має свою мову, звичаї та цивілізацію, досить одріжену від російської. Більше того, її минуле та історія зовсім ріжні. Християнство прийнялось на Україні значно раніше решти Росії. На багато віків раніше буди в Київі церкви, перед тим, як Петро Великий (?) силоміць обернув у християнство своїх півкультурних підданців.

Україна була кілька разів незалежною і була частинно приналежною до польського королівства перед останнім розподілом її. По війні Україна проголосила свою незалежність під зверхністю гетьмана Петлюри.

Але совіти, меткіші за царів, зробили з України совітську республіку. Але здається, що Україна не задоволена цією автономією, більш зовнішньою, ніж дійсною, і що вона стремить до ширшого визволення.

Кільки разів вже кружляли чутки про повстання на Україні. З тим режимом, що поняв совітську країну, трудно точно знати, що там відбувається.

Але ми маємо зараз один документ, даний нам самою Москвою: це московський процес троцькістів. Коли уважно прослідкувати за

протоколами дебатів, вряжатиме те місце, яке займає Україна там. Все в процесі, і акт обвинувачення, і допит обвинувачених, і промова прокурора, а далі її коментарії преси та промови на мітингах, — все повно нападів проти України.

Серебряков, наприклад, заявив: «П'ятаков посвятив мене у свою роботу на Україні...»

Радек: «... ми не знаємо, що буде з Україною» і далі:

«Ріжні особи організували на Україні групу терористів для акції проти совітського панування на Україні».

Люгінов: «Ціла група осіб мусіла поповнити терористичні акти на Україні».

Прокуратура з свого боку відкрила, що головна мета обвинувачених було відірвати Україну від ССРР.

Чи не був одночасно Московський процес, де ми бачили лише переслідування опозиції сучасному режимові, одним із засобів боротьби проти сепаратистичних українських тенденцій?»

— Черговий грабунок. Як подає «Волинське Слово» ч. 16 з 22 квітня с. р., відому бібліотеку Київсько-Печерської Лаври з цінними рукописами й дуже рідкими друками большевики постановили продати з публичного торгу в Північних Державах Америки. Разом з книжками буде про дано силу священних мистецьких предметів, забраних по церквах і монастирях України, що являються безцінним історичним скарбом.

Бібліографія

«Гуртуймося». Ч. I. 1937 р. Цей номер журналу видано в Софії у Болгарії під редакцією невтомого полк. Філоновича та нового члена редакції п. Романюка. Журнал «Гуртуймося», виходить неперіодично, в невеликому розмірі, але не дивлючись на це він користується великим успіхом серед загалу нашої еміграції. Популярні статті,

їх зміст, що кличуть еміграцію до об'єднання під прапорами УНР, дух бадьорости, приваблюють читача. В ч. I від 1937 року, основною статтею журналу є реферат пр. А. Яковлева, ректора Українського Університету в Празі, відомого політичного діяча, твердо мужа української державности. Стаття та відома вже читачам із «Тризуба», де її було надруковано.

В своєму рефераті, виголошеним на святі 22 січня 1937 р. в Празі, пр. Я. Яковлів каже про історичні традиції державности, що панували серед українського народу з давніх часів, та кінчає його так: ...«Український народ — то велика історична, державна Нація, яка тисячу літ тому перша на Сході Європи створила велику соборну національну державу, що протягом століть була могутнім політичним і культурним осередком слов'янського сходу й поважним чинником в Європі. Після того Український народ ще двічі відновлював свою державність — р. 1648 і р. 1918. Він бореться й буде боротись, аж поки не відновить втретє й назавжди свою суверенну, вільну й самостійну — Українську Державу в Києві.

Це повинні ми знати, проголосувати й здійснювати, всі одноставно й однодумно, без різниці політичних переконань, бо в цьому немає й не може бути різниці між українцями».

На жаль, наші політичні угруповання, окремі діячі, ще далекі від здійснення правдивого заклик пр. А. Яковлева. Навіть назовнішньому національно-політичному фронті, де ми мусимо одноставно виступати, у нас не все гаразд.

— Ю. Луговий в статті — «На незахитних позиціях», пише про того, хто взяв на себе увесь тягар українського державного проводу, після смерті нашого вождя Гол. Отамана С. Петлюри — А. М. Лівичького. Автор статті, з нагоди десятиліття проводу А. М. Лівичького, ознайомлює нас з життям та

національною працею його на відповідальному посту.

Цікаві спогади підп. Ю. Климача про повстання ген. Ю. Тютюнника в 1921 році.

Не забув журнал «Гуртуймося» тих, хто в боротьбі за Україну вмер тут на еміграції. Вміщено фотографії і біографії ген. Алмазова, полк. Татарулі, Лідії Шишманової-Драгоманової.

Врешті можемо сказати, що останній номер журналу «Гуртуймося», як і попередні, приємно й легко читати як громадянину, так і б. воякові.

Чернявський.

Нова організація помочи емігрантам

Амстердамська газета «De Telegraaf» з 16 квітня с. р. в статті під назвою «Син відомого Фрітіофа Хансена вирішив продовжувати працю свого батька» подає наступні цікаві відомості про організацію помочи, яку розпочав молодий Хансен на користь емігрантів:

«Син Фрітіофа Хансена, архітектор, перейняв ініціативу свого батька і заснував нову організацію під назвою «Хансенівська Поміч» з метою продовжувати працю Хансенівського Бюро, тільки тепер цілком незалежно від Ліги Націй. Цей новий Хансенівський Комітет засновано в присутності принца Олафа і міністра закордонних справ Норвегії. В першу чергу Комітет ставить своїм завданням особливо в демократичних державах, вплинути на опінію в цілях кінцевого розрішення «Безгорожанської проблеми». По-друге, через урядження «Централь Помочи» прийти з матеріальною допомогою, особливо, тим людям, що потребують допомоги.

У Відню вже організувалася така Централь, що з числа 10.000

немаючих горожанства підтримує в самому необхідному декільки сотень родин. Нансенівський Комітет не займається ріжного рода політичними збігцями і його допомогова акція направлена виключно для тих, що після війни, завдяки новому розмежуванню кордонів залишилися без підданства. В сучасний мент п. Нансен об'їздить Скандинавію з викладами на цю тему і має намір завітати до Голандії».

Поправка

В минулому числі «Тризуба» в хроніці «Чужі гості в Парижі» півчас складання випало одно слово. Починаючи з тринадцятого рядка знизу слід читати так: «До тієї гостинної господи численно того дня зібралися наші приятелі: азербейджанці, грузини, горці Північного Кавказу, Туркестанці, а тако-ж...»

В справі 15-літнього ювілею Української Господарської Академії.

16 травня б. р. сповниться 15 літ від часу, коли розпочала свою чинність наша Національна Політехніка — Українська Господарська Академія. В цей день в Подєбразах, в місці осідку бувш. Академії, а тепер її спадкоємця Позаочного Українського Технично-Господарського Інституту, відбудуться урочисті збори присвячені 15-літньому ювілею Академії.

Управа Товариства Прихильників Української Господарської Академії звертається до всіх абсолюентів — інженерів УГА, членів ТІУГА та студентів і курсантів УТГІ з закликом взяти на себе ініціативу влаштування на теренах свого перебування ювілейних зборів, сходин або з'їздів в день 16-го травня 1937 р. Ці збори, сходини або з'їзди мають бути присвячені: 1) освітленню того значіння, яке мала Українська Господарська Академія, як перша Національна Політехніка в розвитку української технічно-господарської освіти і науки і 2) пропагуванню серед української суспільности ідеї Української Політехніки власними національними силами і коштами, що виявляється нині в поступовім здійсненню тих завдань, які лежать в основі чинности Товариства Прихильників Української Господарської Академії і фінансованого ним Українського Технично-Господарського Інституту, який має бути розвинутий в повну Політехніку з перенесенням пізніше на Українські Землі і відновленням там Української Господарської Академії.

Українське громадянство і його установи та організації закликаємо прийняти активну участь у святкуванні згаданого ювілею.

Ініціативні групи та ювілейні місцеві комітети просимо навязати з нами стосунки і повідомити нас по адресі Sekretariat spolcnosti pratel Ukrajinske Hospodarske Akademie, Podebrady, Zamek, Tchecoslovaquie про їх підготовчі праці та намічені плани переведення на місцях ювілейного свята.

Бажаючих заслати на день 16-го травня ювілейні привіти до Подєбрад, просимо адресувати на ім'я Дирекції Українського Технично-Господарського Інституту — Ukrajinsky technico-hospodarsky Institut, Podebrady, Zamek, Tchecoslovaquie.

ЗА УПРАВУ ТІУГА :

Доц. О. І. Бочковський, Голова
Лект. В. Сапільський, містоголова
Інж. Гр. Денисенко, Секретар

Редакція і адміністрація : 41, rue de La Tour d'Auvergne, Paris 9
Для переказів у Франції: «Le Trident», chèque postal 898.50, Paris.
Педагує—Комітет.

Адміністратор : Іл. Косеико
Le Gérant : M-me Perdrizet.